

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2018 tot en met 2022 goedgekeurd en dit ter vaststelling doorgezonden naar de gemeenteraad. Het GRP beschrijft hoe de gemeente Maastricht tot en met 2022 omgaat met afvalwater, grondwater en hemelwater; kortom het water- en rioolbeheer. Het vorige GRP liep tot en met 2017 en moest geactualiseerd worden. Tegelijk heeft het college ingestemd met het waterplan 2018 – 2022. Het waterplan is geschreven voor en samen met de gemeenten Meerssen, Eijsden-Margraten, Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem, Vaals, het Waterschap Limburg en de Waterleidingmaatschappij Limburg (WML). Het beschrijft in een actieplan de ambities waarmee we in het samenwerkingsverband Maas- en Mergelland aan de slag gaan de komende periode. Door de klimaatverandering wordt de kans op wateroverlast, hittestress en droogte groter. De duurzame verwerking van regen (water opnemen in de bodem i.p.v in het rioolstelsel) is belangrijk voor het klimaatadaptief maken van de gemeente(n) en de doelstelling om in 2030 klimaatneutraal te zijn.

Beslispunten

1. Akkoord gaan met het verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2018 tot en met 2022.
2. Akkoord gaan met het waterplan 2018 tot en met 2022.
3. Beide documenten via bijgevoegd Raadsvoorstel ter vaststelling aan de raad voorleggen.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 14 november 2017:

Conform.

1. Aanleiding

Het opstellen van een verbreed gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is een wettelijke verplichting die is vastgelegd in de wet Milieubeheer (artikel 4.22). Met het expireren van het vorige GRP (2012-2017), is het noodzakelijk het bestaande GRP te actualiseren.

Het voorliggende GRP gaat uit van zorgplicht voor drie aspecten

1. inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
2. doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater;
3. het grondwater.

Dit GRP geeft aan hoe wij als gemeente Maastricht met deze zorgplichten omgaan, tevens wordt er in GRP beschreven wat er de afgelopen periode is bereikt, wat we willen bereiken in de komende planperiode en wat dit kost, dit laatste wordt vervolgens doorvertaald naar de rioolheffing. Dit GRP geeft dus een duidelijke richting aan datgene we komende tijd willen realiseren ten aanzien van het water- en rioolbeheer. Sinds de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken(2007) moet het GRP ook ingaan op het beheer van grondwater en hemelwater, dit wordt ook wel het verbrede GRP genoemd.

Dit is inmiddels het zesde GRP binnen Maastricht. Terugkijkend kan geconstateerd worden dat ieder GRP een eigen accent had. De eerste twee Gemeentelijke Rioleringsplannen stonden in het teken van vervangingen, uitbreidingen van nieuwe woonwijken en de eisen van de toenmalige waterbeheerders. In het tweede werd daar de zogenaamde basisinspanning¹ aan toegevoegd, dit betekende uitvoeringsmaatregelen die de negatieve milieueffecten bij overstorten op oppervlaktewater moesten beperken. Het derde GRP stond in het teken van het saneren van ongezuiverde lozingen in het buitengebied en de aansluiting ervan. Het voorlaatste en laatste GRP heeft in het teken gestaan van grootschalige reiniging, inspectie en reparatie van het rioelstelsel. De afgelopen 4-5 jaar is heel Maastricht gereinigd en geïnspecteerd, op basis van deze inspecties zijn vervolgens reparatiewerkzaamheden uitgevoerd, In de laatste planperiode zijn er veelal werkzaamheden uitgevoerd met als doel het voorkomen van wateroverlast en het verder verlagen

---

¹ De beheerders van rioelstelsels, veelal gemeenten, moeten voor de overstorten op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren een vergunning aanvragen en aan een aantal eisen voldoen. De belangrijkste eis is vastgelegd in de basisinspanning. Hierin staat dat de maximale vuiluitwerp niet groter mag zijn dan een zogenaamd referentiestelsel. Voor veel gemeenten betekent dit dat men voorzieningen moet treffen om de vuiluitwerp te beperken. De maatregelen zijn te verdelen in twee categorieën: 1. De bouw van randvoorzieningen zoals bergbezinkbassins, bergingsbassins- en riolen en de aanpassing van de capaciteit van de rioelgemalen en/of de rioelwaterzuiveringsinstallatie 2. Het afkoppelen van regenwater waardoor er minder regenwater in het gemengde stelsel terecht komt. Het water moet dan naar oppervlaktewater afgevoerd worden of via infiltratie in het grondwater.

van de zogenaamde overstorten op oppervlaktewater. Ook in dit GRP staat het voorkomen van wateroverlast en klimaatadaptatie centraal.

Naast het GRP wordt ook het waterplan ter besluitvorming aangeboden, het GRP betreft een primaire gemeentelijke aangelegenheid, het waterplan is geschreven voor de regio en beschrijft de ambities waar we samenwerkingsverband Maas- en Mergelland mee aan de slag willen, onderdeel van het waterplan is dan ook een actieprogramma voor de komende planperiode. Dit actieplan maakt deel uit van het regionaal waterplan.

2. Context

Het voorliggende rioleringsplan en het waterplan is uniek te noemen voor Nederland. Enerzijds vanwege de schaalgrootte (6 gemeenten, Waterschap en WML) en anderzijds doordat het Zuid-Limburgse landschap met haar reliëf andere waterproblematieken kent dan de rest van Nederland.

Bij de opstelling van het nieuwe verbreed gemeentelijk rioleringsplan zijn betrokken:

4. Waterschap Limburg (hierbinnen zit ook het Waterschapsbedrijf Limburg als uitvoeringsorganisatie van het waterschap Limburg),
5. Waterleidingmaatschappij Limburg (WML),
6. Gemeente Maastricht,
7. Gemeente Meerssen,
8. Gemeente Eijsden-Margraten,
9. Gemeente Valkenburg aan de Geul,
10. Gemeente Gulpen-Wittern,
11. Gemeente Vaals.

Bovengenoemde partners participeren samen in het samenwerkingsverband 'Maas en Mergelland' en werken sinds 2012 samen op basis van een Licht Gemeenschappelijke Regeling die tot op heden goed functioneerde en stilzwijgend wordt verlengd voor de komende periode. Het waterplan 2018-2022 fungeert hierin als onderlegger, in dit waterplan worden de ambities beschreven en is een actieplan uitgewerkt. In dit actieplan ligt het accent op de professionalisering van de verdere samenwerking, en het zogenaamde Meten-Data-Rekenen. Het is immers van groot belang om een goed inzicht te krijgen en te houden in het functioneren van het aanwezige riool- en watersysteem. Op basis daarvan kunnen goede afwegingen gemaakt worden voor wat betreft toekomstige investeringen.

Op Limburgbrede schaal wordt al geruime tijd gesproken over een Limburgbrede samenwerking hierin hebben de 33 Limburgse gemeenten, het Waterschap Limburg, het Waterschapsbedrijf Limburg en de Waterleiding Maatschappij Limburg gesproken over verdere vormen van samenwerking in de (afval)waterketen. Dit op basis van de in november 2015 door alle Limburgse waterpartners ondertekende beleidsvisie “Waardevol Groeien” waarin een aantal inhoudelijke uitgangspunten is benoemd met als doel te samenwerking binnen de waterketen in Limburg verder te optimaliseren. Met inachtneming van de uitgangspunten hebben de Limburgse Waterpartners in 2016 besloten een Limburg brede verkenning te starten naar verdere samenwerking in de waterketen. Deze verkenning sluit aan op het landelijke Bestuursakkoord Water en voornoemde visie “Waardevol groeien”.

Op 17 februari 2017 besloot het Bestuurlijk Regiotrekkers Overleg Limburg tot een meer gerichte inventarisatie van thema's en activiteiten die kansrijk zijn in een (bovenregionale, lees Limburg brede) samenwerking in de waterketen. Deze inventarisatie is inmiddels afgerond en op basis daarvan heeft de stuurgroep van 'Maas- en Mergelland' besloten vooralsnog niet in te stappen in het vervolgproces vanwege het feit dat men van mening is dat de regio een gelijkduidende problematiek heeft en omdat men van mening is dat deze regio de juiste schaalgrootte heeft om de samenwerking verder te intensiveren, dit neemt echter niet weg dat de provinciale ontwikkelingen nauwlettend worden gevolgd, indien dit leidt tot nieuwe inzichten dan kan alsnog overwogen om in te stappen.

De maatregelen in het GRP zijn erop gericht om de vuilemissie oppervlaktewater te verminderen, wateroverlast te beperken en het stelsel technisch gezien op orde te houden. Hierbij is er een relatie met de (her)inrichting van de openbare ruimte, het uitgangspunt is dat projecten in de openbare ruimte integraal worden opgepakt, hierbij worden de verschillende jaarprogramma's in de openbare ruimte op elkaar afgestemd. Dit overeenkomstig de leidraden verhardingen, groen, civiele kunstwerken, openbare verlichting en de IBOR nota.

Naar aanleiding van een aantal recente extreme neerslaggebeurtenissen is gebleken dat het voorkomen van wateroverlast een van de grootste opgaven is in het kader van dit GRP. Dit betekent dat we de stad meer klimaatrobust moeten inrichten. Dit heeft zowel betrekking op microniveau zoals straten en pleinen maar ook op macroniveau zoals bijvoorbeeld de Maas. Daarbij wordt voortgebouwd op de kaders zoals die zijn vastgelegd in de Structuurvisie. Ook wordt gekeken hoe we kunnen aansluiten bij nu lopende processen zoals de Omgevingswet, het op te stellen groenstructuurplan en de Ontwikkelingsvisie zuidelijk Maasdal. Uiteraard wordt ook de synergie

gezocht bij reeds lopende herinrichtingprojecten zoals bijvoorbeeld de Tapijnkazerne, het Sphinxterrein, de Groene Loper en de Maastricht Health Campus.

3. Gewenste situatie

Er zijn drie hoofddoelen binnen de rioleringszorg:

1. het beschermen van de volksgezondheid;
2. droge voeten;
3. het behoud van een prettige leefomgeving.

Ad 1, beschermen van de volksgezondheid.

De afgelopen planperiode zijn we intensief aan de slag gegaan om het rioolstelsel technisch op orde te brengen, slechte stukken riolering zijn inmiddels gerepareerd of voorzien van een relining², uiteraard blijven we de rioleringen monitoren en grijpen in op het moment dat dit nodig is.

Daarnaast zijn de afgelopen planperiode werkzaamheden uitgevoerd die de vuilemissie (verontreiniging vanuit rioleringen) op oppervlaktewater hebben verminderd. Daarmee zijn we inmiddels ver gevorderd er resten nog enkele knelpunten die deze komende periode worden uitgevoerd.

Ad 2, droge voeten.

De grootste uitdaging ligt momenteel bij de klimaatopgave. Bij extreme neerslag kan het hemelwater niet allemaal via de rioleringen worden verwerkt, dit leidt vervolgens tot hinder en in de meest extreme gevallen tot wateroverlast. Om een goed inzicht te krijgen in deze problematiek is er de afgelopen periode een innovatief onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in deze probleemlocaties. Dit onderzoek wordt de zogenaamde 'stresstest' genoemd en geeft een goed inzicht van de probleemlocaties bij extreme neerslag. Daarmee voldoet Maastricht en de regio al aan de criteria die in het kader van het nieuwe Deltaplan Ruimtelijke adaptatie zijn genoemd en wat daarin is opgenomen als een wettelijk verplichting. Het Deltaplan voorziet in een planmatige aanpak om op lokaal en regionaal niveau tot maatregelen te komen om de ruimtelijke inrichting van Nederland tijdig klimaatbestendig en waterrobuust te maken.

Ook gaan we de komende periode onderzoeken of de huidige heffingsmaatstaf op basis van het drinkwaterverbruik nog aan de maat is³. Het zou een overweging kunnen zijn om een

---

² Relining of relinen is een ideale rioolrenovatietechniek. Dankzij deze methode kunnen riolen worden gerenoveerd zonder ze open te breken. Het riool krijgt een nieuwe binnenkant en kan er weer tientallen jaren tegenaan. Het spreekt voor zich dat rioolrenovatie veel voordeliger is dan rioolvervanging.

heffingsmaatstaf te bepalen op basis van het aangesloten verhard oppervlak omdat wateroverlast met name ook wordt veroorzaakt door de toename van het verhard oppervlak op particulier terrein. De ervaringen van andere gemeenten die dit inmiddels hebben ingevoerd zullen daarin nadrukkelijk worden meegenomen.

De onderzoeksresultaten zullen de komende planperiode met de Raad worden gedeeld.

Ad 3, het behoud van een prettige leefomgeving.

Door afval- en hemelwater op een goede manier in te zamelen en te verwerken wordt gezorgd voor een prettige leefomgeving. Het accent ligt daarbij de komende planperiode op het klimaatadaptief inrichten van de stad waardoor wateroverlast wordt verminderd. Daarbij wordt aangehaakt bij het in ontwikkeling zijnde groenstructuurplan omdat oplossingsrichtingen voor het voorkomen van wateroverlast veelal in de openbare ruimte liggen en meer specifiek bij het aanwezige groen. Voor bovenstaande doelen staan we als gemeente primair aan de lat maar we zoeken daarbij de verdere samenwerking op met de buurgemeenten en andere (water)partners. Vanuit het waterplan wordt dan ook ingezet op een verdere en intensievere samenwerking om de gestelde doelstellingen te behalen.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

De duurzame verwerking van hemelwater heeft alles te maken met het klimaatadaptief maken van de gemeente. Door de klimaatverandering wordt de kans op wateroverlast, hittestress en droogte groter. Door hemelwater te infiltreren wordt droogte verminderd en door hemelwater en groen te combineren wordt koelte gegeven in warme perioden. Deze synergiemogelijkheden worden benut bij alle veranderingen in de leefomgeving en de openbare ruimte. Vandaar ook dat er een nadrukkelijke relatie ligt met het in ontwikkeling zijnde groenstructuurplan en de leidraad groen.

5. Effect op de openbare ruimte

Bij de uitvoering van de werkzaamheden in de openbare ruimte wordt er een relatie gelegd met de andere programma's zoals verhardingen en groen. Een en ander zal incidenteel kunnen leiden tot een areaaltoename, bijvoorbeeld door de aanleg van retentievoorzieningen of waterbuffers. Indien er sprake is van een waterbergende of watervoerende functie dan is het reëel om daarvoor in structurele bijdrage te leveren in de onderhoudskosten vanuit het GRP.

6. Personeel en organisatie

---

³ De riolering is gedimensioneerd op basis van af te voeren hoeveelheid hemelwater. In het kader van de waterwet is het mogelijk om belasting te heffen op basis van aangesloten verhard oppervlak. Deze heffingsmaatstaf kent voor- en nadelen. In een uit voeren onderzoek moet blijken waar uiteindelijk de voorkeur naar uit gaat.

Niet van toepassing.

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing.

8. Financiën

De rioolheffing is een kostendekkend tarief. De geraamde kosten en opbrengsten zijn in evenwicht, de opbrengst voor 2018 wordt geraamd op 13 mln. De grootste kostencomponeten staan in onderstaand, gecompriemd overzicht, weergegeven:

- € 2,7 mln -> Onderhoud en beheerskosten
- € 1,8 mln -> Kapitaallasten (gemiddeld)
- € 3,0 mln -> Bijdragen aan andere producten (o.a. Schoon) riool gerelateerd
- € 0,3 mln -> Onderzoekskosten
- € 1,0 mln -> Btw en kosten kwijtschelding

In de planperiode 2018-2022 worden de volgende investeringen gedaan:

- € 1,2 mln -> relining / reparaties achterstallig onderhoud
- € 12,4 mln -> milieumaatregelen

Daar waar in de Gemeente begroting 2018 gerekend is met een rentepercentage van 0,5% is in het GRP gerekend met een percentage van 1,5%. Om eventuele renteschommelingen in de meerjarige doorrekening van het GRP op te vangen wordt in het GRP gerekend met een hoger rentepercentage.

Uitgaande van de in dit voorliggende GRP geraamde inkomsten en uitgaven is het kostendekkende basistarief berekend op € 185,42 (2018) per heffingseenheid per jaar, een verhoging van de heffing buiten de index is dus niet aan de orde. Dit betekent concreet dat voor 2018 volstaan kan worden met een stijging van de heffing met 2,2% hetgeen overeenkomt met jaarlijkse gemeentebrede inflatiecorrectie. In de begroting 2018 wordt van dit bedrag uitgegaan, de besluitvorming hierover zal in het najaar van 2017 plaatsvinden.

In onderstaande tabel staat het verloop van de heffing van 2017 en voor 2018 weergegeven.

	2017	2018
Rioolheffing eigenaar	134,62	137,58
Rioolheffing gebruiker tot 250 m3	46,81	47,84
251 m3 – 50.000 m3 per 250m3	371,51	379,68
Van 50.001 m3 – 500.000 m3 per 250 m3	246,79	252,22
500.001 m3 – 3 mln m3 per 250 m3	123,22	125,93

9. Aanbestedingen

Indien er aanbestedingen aan de orde zijn dan is hiervoor het vigerende aanbestedingsbeleid van toepassing.

10. Participatie tot heden

Op 19 april 2017 heeft er een raadsconferentie plaatsgevonden waarbij alle partijen die participeren in het samenwerkingsverband Maas- en Mergelland waren uitgenodigd. Tijdens deze conferentie stonden samenwerking, klimaatverandering en de opstelling van het gezamenlijk waterplan en verbreed gemeentelijk rioleringsplan centraal. De input van deze avond (met name het aspect klimaatadaptatie en voorkomen wateroverlast) is verwerkt in de diverse beleidsdocumenten die nu ter besluitvorming voorliggen.

11. Voorstel

1. Vaststelling van het verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2018-2022.
2. Vaststelling van het waterplan 2018-2022.
3. Beide documenten via bijgevoegd Raadsvoorstel ter vaststelling aan de raad voorleggen.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Na vaststelling van het GRP zullen de werkzaamheden op basis van het voorliggende GRP worden uitgevoerd. Verantwoording hiervan zal plaatsvinden via de jaarlijkse programmabegroting.